

LOPPEN I ØRET

AARHUS TEATER
STORE SCENE
PREMIERE 10. MAJ 1996

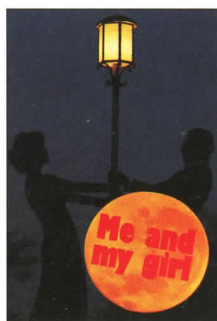
Aarhus Teater · sæson 1996/97

En ny sæson er på trapperne med åbningsforestillinger for enhver smag. Tegn abonnement og vær sikker på gode pladser!

Me and my girl

Klassisk London-musical

Me and My girl er en charmerende kærlighedshistorie og en raffineret mandlig udgave af Askepot-eventyret: Om engelsk society og snobberi, om den charmerende BILL SNIBSON fra Londons fattige East End, der pludselig arver en formue. Opsætningen er en fornyet udgave af den originale musical fra 1937, med mange kendte sang- og dansenumre bl.a. "The Lambeth Walk"

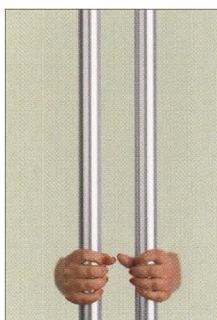
Iscenesættelse: Lisa Kent. *Scenografi:* Erik Söderberg. *Kapelmester:* Matts Paulson. *Medvirkende:* Anne-Vibeke Mogensen, Kristian Holm Joensen, Ejnar Hans Jensen, Dorthe Hansen Carlsen, Kim Leprévost, Camilla Bendix, m.fl.

Store Scene · 6. september - 19. oktober 1996

Klinikken — Lars Norén

En komedie i helvede.

Så kommer den endelig, Klinikken, som har gået med kolossal succes i Stockholm. Stykket er en Norénsk udgave af filmklassikeren: "Gøgereden". Vi befinder os i opholdsrummet på en psykiatrisk klink. Læger og terapeuter lyser ved deres mangel på tilstedeværelse.

Iscenesættelse: Eyun Johannessen. *Scenografi:* Annette Hansen. *Medvirkende:* Bue Wandahl, Henning Olesen, Lotte Munk, Mette Kolding, Karen-Lis Ahrenkiel, Lone Rode m.fl.

Studio · 12. september - 12. oktober 1996 · Danmarkspremiere

Heaven — Gæstespil med Tin Box

Performance-teater.

Heaven er en moderne kærlighedstragedie, om halv-femsernes længselsfulde og søgende hjerter. En forestilling om forelskelse og troen på kærlighedens nu. Med inspiration fra William Shakespeares udødelige klassiker "Romeo og Julie".

Iscenesættelse: Kim Eden. *Koreografi:* Nigel Charnock. *Scenografi:* Niels Bjørn Jensen og Kim Eden. *Medvirkende:* Salina Hyttinen, Paul Sidney Munday, Anders Mossling, Jens Münchov m.fl.

Scala · 5. september - 19. september 1996 · Urv premiere

Hovedsponsor for Aarhus Teater

House of PRINCE
AKTIESELSKAB

Vis teaterbilletten

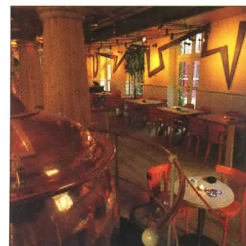
og få en gratis dessert

En billet til Aarhus Teater kan også bruges til at kombinere teaterbesøget med en god middag.

Vi fortsætter i sæsonen 1996/97 vores aftale med fem nærtliggende restauranter, som tilbyder teatrets publikum en gratis dessert eller osteretning ved bestilling af hovedret fra menuen.

Kannikegade 10
8000 Århus C.
Tlf. 86 13 80 00

Hjemmebrygget økologisk fadøl og saftige, kødfulde spareribs. Nyt specialbryg hver måned!

A HEREFORD BEEFSTOUW

Skolegade 5
8000 Århus C.
Tlf. 86 13 53 25

Åbningstider:
11.30 - 14.00 &
17.30 - 23.00 (køkkenet lukker kl. 21.30)

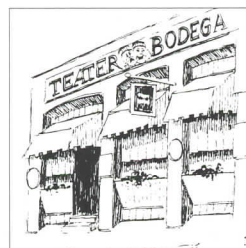
Guldsmedegade 20
8000 Århus C.
Tlf. 86 19 60 33

Dagens menu
2 retter 112,- 3 retter 138,-

Skolegade 7
8000 Århus C.
Tlf. 86 12 19 17

Åbningstider
man. - lør.:
11.00 - 00.30 (Køkken 11.00 - 23.30)

Skolegyde 10
8000 Århus C.
Tlf. 86 13 28 27

Køkkenet åbent:
11.30 - 23.30
Søndag 11.30 - 23.00
Et minut fra Aarhus Teater og Domkirken

Mme Homenidés de Histangua og Mme Chandebise

Victor-Emanuel Chandebise

KAN DE DER LER HØJT GEMME DERES HJERTE I LATTER?

Af Hans Rosenquist

Som 18-årig så jeg Feydeaus "Loppen i øret" for første gang. Det var i Prag og det var kort efter russernes invasion i Tjekkoslovakiet, som det hed dengang.

Det var en mærkelig og fantastisk oplevelse. På den ene side den smukke by, dens afmagt og tristesse og så Feydeaus "Loppe", hvis vigtigste formål var og er at more og skabe latter.

Opsætningen var strålende, tror jeg nok. I hvertfald står det lysende klart i mit minde og det jeg husker er stykkets mekanik. En teatermaskine, som når den først er i gang, ikke kan standses igen. Publikum lo så tårene trillede og det samme gjorde jeg. Og det var en befrielse.

Det var galskab, den rene skære galskab.

Et plot, som bygger på den mest banale hændelse (et par glemte seler) og som udløser en lavine af løgne, fortællinger og usandheder. Den ene løgn fører den anden løgn med sig. Alting med den største uskyld og selvfølge. Det gode borgerskab er oppe og køre!

Det er til at dø af grin over og det er dér farcen og den rigtige komedie har sin styrke. I alvoren bag farcen. Chaplin vidste det. Buster Keaton, Marx Brothers og Jacques Tati vidste det.

For bag latteren ligger en befrielse og uanede kræfter, hvis den vel og mærke er sand og alvorlig ment.

Så lad os for guds skyld bare le og hengive os til latteren.

Doktor Finache og Augustin Feraillon

Olympe og Don Carlos Homenidés de Histangua

Eugenie, Etienne og Camille Chandebrise

GEORGES FEYDEAU

VORES STORE KOMIKER

Mme Chandeise og Tournel

Georges Feydeau blev født i Paris den 8. december 1862. Han nedstammer i direkte linie fra en markis de Feydeau, der havde været finansminister under Ludvig XVI. Han var søn af Ernst Feydeau, som havde en pæn succes som forfatter i det andet kejserdømmes dage (1852-70).

Hans mor Lodzia Slewiska var fra Polen og usædvanlig smuk. Rygtet gik, at hun skulle have haft en affære med Hertugen af Morny, og hun gjorde ikke det mindste for at mane dette

rygte i jorden. Men da man senere påstod, at hun også havde haft et forhold til Napoleon III og tilmed antydede, at den lille Georges skulle være en frugt af denne forbindelse, reagerede hun oprørt og sagde: *"Hvordan kan nogen være så dum at tro, at et barn der er så intelligent som Georges skulle være søn af denne idiot af en kejser!"*

Oprindelig var Feydeau lige ved at blive skuespiller i stedet for dramatiker. På amatørscenen havde han vist

et stort talent som komiker. En teaterdirektør fattede interesse for ham og aftalte et møde for at skrive en kontrakt med ham. Direktøren lod vente på sig. Feydeau blev siddende nogle minutter og gik så sin vej. Sådan endte hans skuespillerkarriere før den var begyndt. *Den dag indså jeg fordelene ved at være upræcis. Jeg svor da på, at jeg resten af livet ville sørge for aldrig at komme til tiden. Indtil nu har jeg holdt mit ord* – sagde han senere.

Under sin militærtjeneste skrev han sit første store stykke *Dameskrædderen*, som fik en kolossal succes og som blev hans gennembrud som dramatiker. Ved generalprøven indkasserede han følgende kritiske bemærkning fra en af sine venner:

– De har fået succes i aften. Men det vil De komme til at betale for! En barsk udtalelse som ikke desto mindre viste sig at slå til. De næste 5 år var der ikke mange positive anmeldelser at læse. Men i 1892 vendte succesens omsider tilbage med bl.a. et stykke som *Herren går på jagt*.

Og med succesen kom pengene. Uheldigvis kom Feydeau i tanke om, at en af hans forfædre havde været finansminister; han ville lade sine penge "arbejde" og begyndte at spekulere på børsen. Fra en lille restaurant i nærheden, hvor han sad og spiste sin frokost gav han ordrer om køb og salg. I begyndelsen havde han heldet med sig, men en skønne dag – efter en uventet panik på børsen sad han med en gæld på flere millioner franc.

Fra da af var hans liv ikke andet end en evig jagt på penge. Han lærte Balzacs og Dostojevskijs angst at kende. Som de var tvunget til at skrive roman efter roman, producerede han det ene udkast til et stykke efter det andet. Og det er bl.a. disse finansielle bekymringer vi kan takke for brillante komedier som *Loppen i Øret*, der blev uropført på Théâtre des Nouveautés den 2. marts 1907.

Mme og Don Carlos Homenidés de Histangua

Ved slutningen af sin tilværelse konstaterede han melankolsk, *man siger jeg har tjent millioner. Men jeg har ikke engang set 50.000 franc af dem.*

Man kan opdele Feydeaus forfatterskab i tre perioder og de er alle tre karakteriseret af stykkernes kvindelige hovedpersoner. Når de skifter karakter og udtryk, så ser vi et skift i komedierne.

Den første periode er domineret af borgerskabets kvinder. De er ikke deres mænd utro, men de drømmer hele tiden om det. De er charmerende, labile og en lille smule gale. De lever og ånder i dydens verden, men de er ved at kvæles. Gid man kunne tage sig en elsker uden samtidig at bedrage sin mand – er deres holdning. Fra denne periode stammer stykker som *Herren går på jagt*, *Fruer på viften* og *Loppen i Øret*.

I den anden periode beskriver hans stykker kvinder, som er lidt mere emanciperede. Det er heltinder som Amélie, Bichon og Crevette. Det er kvinder som er slagfærdige, aggressive og morsomme. Og da de er parate til de mest vanvittige ting, kan forfatteren benytte sig af det til at udvikle sine egne indfald.

De boltrer sig muntert i de mest hårrejsende situationer og de finder sig på den sødeste måde i at være årsag til den ene katastrofe efter den anden. Denne periode omfatter stykker som *Damen fra natcaféen*, *Jeg be-*

drager ikke min mand og *Tag dig lidt af Amélie*.

Den sidste periode beskriver kvinder, der er som utæmmelige trolde. Det er en række én-aktere, hvor han gav afkald på de katastrofale møder, roterende senge, stjålne og forvekslede klæder, revolverskud, trusler, slagsmål, pludselige tilsynskomster, spiritisme osv. Kort sagt han gav afkald på alle sine rekvisitter og de eneste han bevarede var de grusomme pinsler som han underkastede sine elskende par: f.eks. en svag og ikke særligt begavet mand som bytte for en frygteligt forførende og nådesløs furie. Disse sene komedier udgav han i et samlet bind, som han gav titlen *Fra ægteskab til skilsmisse*.

Ved et tilfælde – eller lad os heller sige ved et held – fik jeg lejlighed til at besøge ham. Han boede på det tidspunkt i et lille hotelværelse midt i Paris. Han havde i 1913 lejet værelset for nogle dage, fordi hans lejlighed var ved at blive sat i stand. Da jeg besøgte ham dér, havde han allerede boet der i syv år. Det mindede mest af alt om et pulterkammer. På bordene havde han – ved siden af sin samling fajancekopper – sine to hundrede forskellige flasker med parfumer. Ved siden af stod indrammede og uindrammede billeder af de fleste moderne malere, fra impressionisterne til Utrillo.

Foruden fajancer, parfumeflasker og billeder tårnede søjler af bøger sig op

alle vegne – også på gulvet. Man trådte på bøger, sank ned mellem bøger. De dækkede samtlige bordplader, så at Feydeau selv var nød til at skrive sine stykker på et tegnebræt. I et hjørne skinnede en ridderrustning.

Af vores samtale husker jeg kun afslutningen. Da jeg spurgte ham om den unge generation forekom ham ringere eller bedre end den forrige generation svarede han, *Den unge generation er meget ringere end vores* og så tilføjede han med sit ejendommelige smil, *men hvor ville jeg gerne tilhøre den!*

Feydeau havde som forfatter udviklet en fænomenal sans for logik og med sine 39 stykker drevet den til det yderste. En dag kom det øjeblik, da den endegyldigt forlod ham for at give plads til vanviddet. Jean Richépin, digter og dramatiker havde i en artikel undret sig over fænomenet Feydeau og over hvordan det var muligt for en hjerne at gennemføre så komplicerede forviklinger og bringe de mest udspekulerede forryktheder for dagen uden at briste. Denne frygt, som han formulerede i en spøgende tone skulle vise sig at være profetisk. Feydeau døde den 5. juni 1921 af at ville mere os.

– fra Georges Feydeau *notre grand comique* i *LA QUESTION FEYDEAU*, Cabiers Renaud – Barrault 1960.

Oversættelse og bearbejdning
Janicke Branth

LOPPEN I ØRET

AF GEORGES FEYDEAU

Premiere 10. maj - 1. juni 1996

Iscenesættelse: Hans Rosenquist

Scenografi: Calle von Gegerfelt

Komponist: Pete Repete

Oversættelse/bearbejdelse: Hans Rosenquist & Janicke Branth

Lysdesign: Niels Emil Larsen

Lyddesign: Andreas A. Carlsen

*Originalmusikken er indspillet i Aarhus Teaters
lydstudie ved Pete Repete*

1. akt:

Hos familien Chandebise
95, Boulevard Malesherbes, Paris

2. akt:

Hotel Pussycat
Montretout, Seine, Paris

3. akt:

Tilbage hos Chandebise
95, Boulevard Malesherbes, Paris

Forestillingsleder: Trine Tue Andersen

Regissør: Bruno Nielsen-Boreas

Suffli: Birgitte Hansen

Afvikling lys: Knud Jacobsen/Peder Jacobsen

Afvikling lyd: Andreas A. Carlsen/Kim Engelbrecht

Teatermaler: Anne-Marie Kjær

Kostumiere: Hanne Gissel, Mehmet Hilmi

Kostumeassistent: Kirsten Thomsen

Frisør: Britta Nygaard

Rekvisitører: Viggo Bay, Steen Jonassen

Urpremiere: 2. marts 1907 på Théâtre des Nouveautés

Victor Emanuel Chandebrise ... Aksel Erhardsen
Mme Raymonde Chandebrise ... Merete Voldstedlund
Mme Lucienne Homenidés de Histangua ... Elsebeth Steentoft
Camille, Chandebrises sekretær ... Lars Høy
Antoinette ... Mette Kolding
Etienne ... Páll Danielsen
Tournel ... Jens Zacho Böye
Doktor Finache ... Søren Elung Jensen
Don Carlos Homenidés de Histangua ... Hother Bøndorff
Eugenie ... Lotte Munk
Augustin Feraillon ... Henning Olesen
Olympe ... Karen Wegener
Baptisten ... Karl Erik Christophersen
Rugby ... Bue Wandahl
Poche ... Aksel Erhardsen

Forestillingens varighed:
Ca. 2 timer 35 min. incl. pause.
Pause efter 2. akt.

Mellem 1. og 2. akt er der et kort ophold
på 5 min. i forbindelse med scenskift.
Publikum anmodes om at blive i salen.

Chef Lyd/Lys: Jens Ravn
Cheflysdesigner: Niels Emil Larsen
Overregissør: Steen Boutrup
Scenemester: Kai Johansen
Teknisk chef: Jørn Walsøe
Markedsføringschef: Leif Due
Teaterchef: Palle Jul Jørgensen

Foto fra afsluttende prøver: Jan Jul
Plakat og program layout:
Smidstrup Grafisk Bureau
Programredaktion: Janicke Branth og Leif Due
Tryk: C.C. Print ApS 92

Poche og Camille Chandeise

AT SPILLE FEYDEAU I DAG

Af Bernard Murat

Georges Feydeau var lidenskabeligt optaget af teknik – men ikke alene af teknik og teatermaskineri, han var også optaget af moderniteten, af fremskridtet og af alt det, som videnskaben frembragte til gavn for mennesket ved

århundredeskiftet. Han benyttede sig ustandseligt af det til at arrangere alle de katastrofer, som han med stor fryd kastede sine personer ud i (tænk bare på sengekarrusellen i *Loppen i øret*).

Det er en kendt sag, at Feydeau selv iscenesatte sine egne stykker, og det gjorde han allerede når han skrev dem, – stående og gående frem og tilbage i sit kontor. Han nøjedes ikke bare med at skrive og lade læserne forestille sig en scene. Nej det var ikke "litteratur" han skrev men *teater* og med dette enkle og beskedne udgangspunkt skabte han sin nye kunst, sin art nouveau: Dialoger var ikke tilstrækkeligt til at udfolde de historier, han ville fortælle. Feydeau kastede sine personer ud i situationer, der var så sindssyge og så usandsynlige, at kropssproget blev nok så vigtigt et udtryk for forfatterens tanke som dialogen.

Feydeau benyttede en teknik, der svarer til et filmmanuskript, når han på den venstre side af papiret beskrev de sceniske handlinger ned til de mindste detaljer og overfor på papirets højre side dialogen. Disse detaljerede sceneanvisninger har stor betydning for dialogen og hvordan den udvikler sig fra stykke til stykke.

Poche og Baptisten

Etienne og Antoinette.

Feydeau var en svoren fjende af alt overflødigt, af al litterær pynt, som ikke direkte udspringer af situationen og den handling den afføder. Hans replikker er korte, direkte, kølige, ondskabsfulde, skarpe og de er underordnet det fysiske mønster. Latteren er et resultat af denne ekstremt stramme og direkte form, som sammen med beskrivelsen af handlingen giver os et klart og afrundet billede af begivenheder og personer.

Som dramatiker interesserede han sig kun for situationerne og havde ingen litterære forbilleder: "Litteraturen er teatrets modsætning", hævdede han. "Teatret er et billede af livet, som det leves – der taler man ikke som i bøgerne. At lade personerne udbrede sig i litterære vendinger er nok til at få dem til at stivne og miste liv".

Feydeaus teater er vidunderligt befriende, fordi han altid tager udgangspunkt i situationer, som vi kender til og trækker dem hårdt op og vender dem til bristepunktet. Som den franske filosof Bergson skrev: Latteren kommer af en vis ubøjelighed hos en person. Til

sin søn skrev Feydeau engang: "Hvis du vil have folk til at le, så tag en hvilken som helst person, anbring ham eller hende i en dramatisk situation og bestræb dig på kun at se dem fra den komiske synsvinkel. Men du må under ingen omstændigheder lade dem gøre eller sige noget, som ikke er helt og holdent styret af deres karakter og af deres situation." Eller som Woody Allen udtrykte det mange år senere: Komik er drama plus tid.

Derfor skal Feydeau også spilles alvorligt, meget alvorligt... Det er aldrig (eller sjældent) personer selv, der er komiske, men de situationer, som forfatteren kaster dem ud i. Derfor må skuespillerne spille hans stykker uden leflen, men også uden distance, men med stort engagement.

Den foragt man viste Feydeaus teater fra de intellektuelles side efter den anden verdenskrig skyldes nogle elendige boulevardopsætninger med og af komikere, der ikke var loyale overfor stykket. Et blik på fransk teaterhistorie viser, at latteren altid har været betragtet som noget inferiørt. At få folk til at

le har aldrig været betragtet som en værdig opgave. Teatrets professionelle, kritikere osv. har i det store hele kun haft øjne for drama og tragedie. Selve begrebet underholdning har altid været i miskredit. Det er åbenbart en gammel sygdom i vores gamle land. Allerede Moliere beklagede sig over det, – men i hans tilfælde har publikum ydet klownen retfærdighed.

For at iscenesætte Feydeau må man ramme den tynde linie mellem det lette og det tunge teater, mellem det prætentøse og det demonstrative. Og en af nøglerne til Feydeau – denne sarte og sårbare mand – er lethed, ironi og karikatur. Som en fransk skuespiller engang udtrykte det: *Det vi gør, er ikke alvorligt... men det skal gøres med alvor!*

*Bernard Murat, fransk instruktør,
som i 1985 iscenesatte
Dameskrædderen og i 1990'erne
yderligere to andre komedier
af Feydeau.*

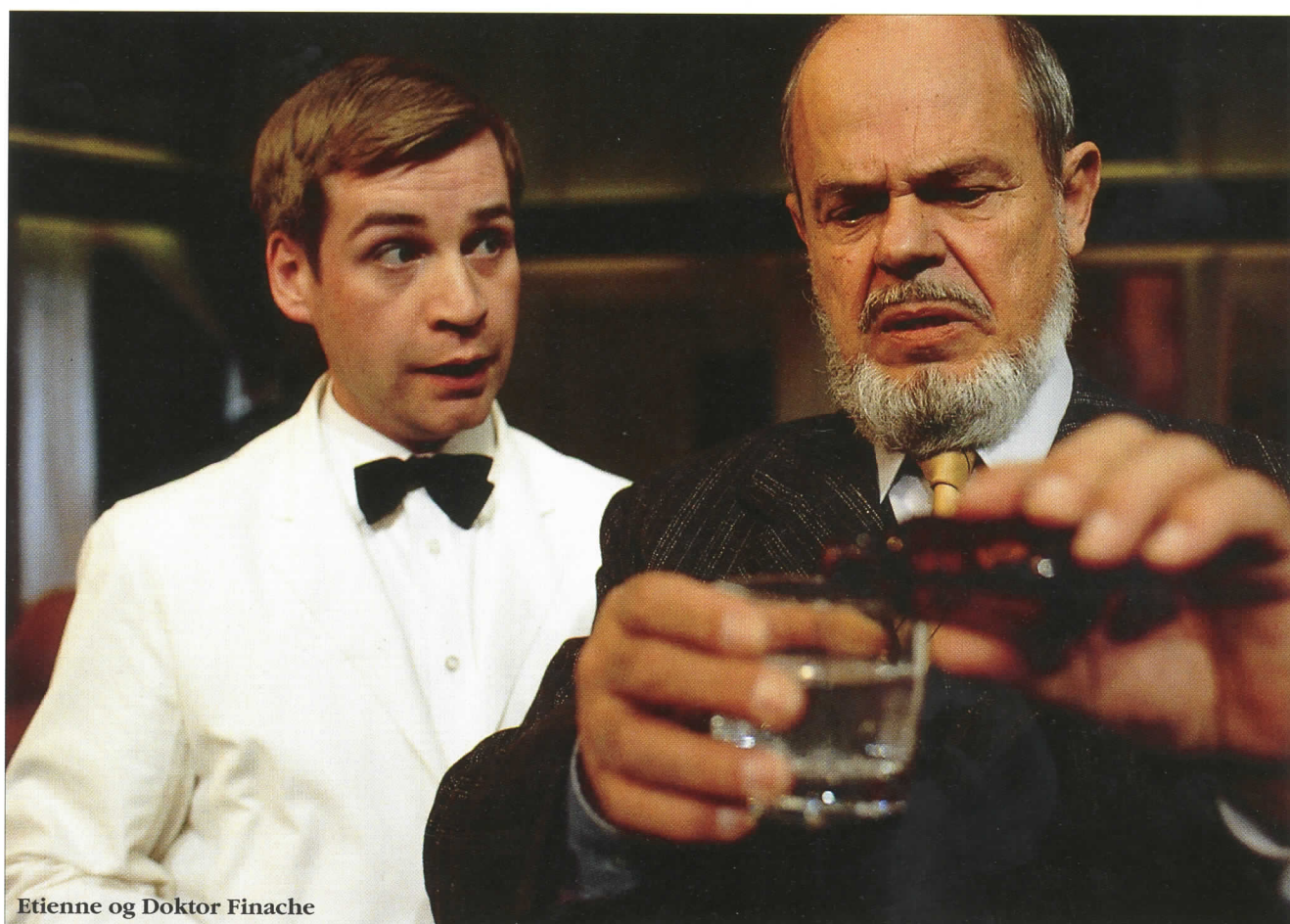
*Oversættelse og bearbejdelse
Janicke Branth.*

Rugby og Augustin Feraillon

Etienne og Doktor Finache

Augustin Feraillon og Olympe

“LOPPEN I ØRET”

At have en “loppe i øret” betyder på fransk, at man har fattet mistanke til en eller anden og derfor befinder sig i en ophidset og uligevægtig tilstand. Det nærmeste vi på dansk kan komme loppes i øret, er den lille fugl, der synger om det ene rygte efter det andet. Udtrykket at have en loppe i øret er aldrig gået over i almindelig dansk sprogbrug, men har været den mest benyttede oversættelse af dette stykkes titel, hvorfor vi har valgt at beholde den.

Oversætterne

GEORGES FEYDEAU

- 1862** Født 8. december i Paris som søn af Ernst Feydeau, der var vekselerer på børsen og forfatter til et par skønlitterære værker. Moderen, Lodzia Slewaska var en polsk kvinde af stor skønhed.
- 1871** Kom han i skole på Collège Chaptal. Senere blev han kostskoleelev på Lycée St. Louis og Collège St. Barbe.
- 1873** Hans far dør.
- 1876** Gifter hans mor sig for anden gang med den parisiske journalist Henry Fouquier.
- 1878** Medlem af en amatørgruppe “les Castagnettes” og optræder her for første gang som skuespiller.
- 1883** Debut som dramatiker på Théâtre de l'Athénée den 28. Januar med “Kærlighed og klaver”.
- 1883-84** Militærtjeneste.
- 1885-86** Teatersekretær på Théâtre de la Renaissance.
- 1887** Gør bekendtskab med maleren Carolus-Duran og med forfatteren Maurice Devallière, som han senere kom til at arbejde

sammen med. 17 december får “Dameskrædderen” premiere og bliver en kæmpe-succes, der slår hans navn fast som dramatiker.

- 1889** Gifter sig med Carolus-Durans datter Marianne.
- 1890** Deres første barn, datteren Germaine fødes.
- 1892** Deres andet barn, sønnen Jaques fødes.
“Herren går på jagt” (opført på Aarhus Teater i 1983)*
- 1894** Feydeau bliver ridder af Æreslegionen.
“Hvordan man slipper af med en elskerinde”
“Hotel Paradiso”.
- 1896** “Fruer på viften”.
- 1899** “Damen fra natcafeen”.
- 1900** Deres tredje barn, sønnen Michael fødes. Feydeau begynder at komme i finansielle vanskeligheder p.g.a. af spil og fejlagtige spekulationer på børsen.
- 1903** Deres fjerde barn, Georges fødes.
- 1907** “Loppen i øret”.

- 1908** “Tag dig lidt af Amélie”
“Fruens salige mor”.
- 1909** Flytter fra familien og ind på Hotel Terminus i nærheden af Gare St. Lazare i Paris.
- 1913** Bliver officer i Æreslegionen.
- 1914** “Jeg bedrager ikke min mand”.
- 1916** Definitiv skilsmisse fra Marianne Feydeau.
- 1919** Begynder at lide af vrangforestillinger (bl.a. at han var en reinkarnation af Napoleon den III). Til sidst tvangsindlagt på privat klinik.
- 1921** Dør den 5. juni 1921 i Paris efter at have skrevet over 39 skuespil.

* “Herren går på jagt” er indtil i dag den eneste farce af Feydeau, der er blevet spillet på Aarhus Teater. Med “Loppen i Øret” præsenteres publikum for denne farce-kunstners mesterværk.